

חגיגה בשולחן שבת

מס' 77

פרשת תרומה

מקום מרכזי לפרשת השבוע בשולחן השבת, במהלך הסעודה. בהכנה קלה, ניתן "לשדרג" את הרעיון הקצר ולהפוך אותו ל**חוויה חינוכית מעצימה**, שבאמצעותה נעביר לילדים מסרים חינוכיים, תוך **העשרת השיח התורני** בשולחן שבת. לפניכם 2 "מערכים" לשולחן שבת.

סעודה ראשונה מדוע הכסף מוזכר כנדבה

שאלה שנעלה לשיח בשולחן שבת:

בתחילת הפרשה כתוב: "וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתֶם זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֶׁת" (כה, ג). נשאלת השאלה: **מדוע נכתב הכסף, והרי לא מצינו במשכן כסף שהגיע כנדבה?**

שלב
1

נקודות להכוונת השיח בקרב המסובים:

מדוע הכסף מוזכר ברשימת הנדבה: "וְזֹאת הַתְּרוּמָה... וְכֶסֶף", והרי בתחילת פר' פקודי כתוב שהכסף ששימש לבניית המשכן הגיע ממחצית השקל, (מס חובה ולא נדבה), ולא מנדבה, כפי ששמענו בפרשתנו?

שלב
2

נשיב את תמצית התשובות שלפניכם:

- **רש"י:** היו שלוש תרומות: א. **תרומת האדנים (חובה):** מחצית השקל ששימשה ליציקת אדני המשכן. ב. **תרומת המזבח (חובה):** מחצית השקל לקניית קרבנות הציבור (קופת המקדש לכל שנה). ג. **תרומת המשכן (נדבה):** נדבה חופשית של חומרים לבניית המשכן עצמו וכליו. המילה "כסף" כוללת גם את הכסף שהגיע כחובה (עבור האדנים) וגם כסף שניתן בנדבה עבור כלי השרת.
- **רמב"ן ואבן עזרא:** הכסף היה מיועד לכלי השרת. אמנם האדנים (הבסיס למבנה) נעשו מכסף המפקד (החובה), אך היו במשכן כלי שרת רבים שנעשו מכסף – כגון מזרקים, קערות וכפות. האדנים נעשו מכסף ה"חובה" כדי שכולם יהיו שותפים שווים ביסודות המשכן. כלי הכסף נעשו מכסף ה"נדבה" שנתנו האנשים מעבר למחצית השקל. הכסף מופיע ברשימת הנדבה, משום שאכן היתה נדבת כסף חופשית לכלי השרת.
- **רס"ג:** אמנם מצינו בתורה שנדבו כסף למשכן רק בפקודי העדה, אך כוונת התורה בנדבת הכסף היתה על כסף אחר, שהיה לצורך שלחן כסף, שכן לא יתכן שלא היה שלחן לצורך תיקון, חיתוך או רחיצה עליו וכן נדבה לחצוצרות ולמזרקים.
- **אברבנאל:** משה פנה לעם בבקשת נדבה כללית ("וזאת התרומה... זהב וכסף"). הזהב "זרם בשפע", אך הכסף, אולי בגלל שהיה פחות זמין כרכוש פרטי או שהעם פחות נטה לתרום אותו, הגיע בכמויות קטנות. משה הבין שללא כמות כסף גדולה אי אפשר ליצוק את האדנים (שהיו כבדים מאוד ודרשו כסף רב). לכן, ה' הורה לו להטיל מס קצוב של "מחצית השקל" על כל אחד, כדי להבטיח שיצטבר מספיק חומר גלם ("כסף למלאכה") להשלמת היסודות. [הלקח מכך: לעיתים נדיבות הלב של היחידים אינה מספיקה להקמת המוסדות הקהילתיים הבסיסיים, ויש צורך במחויבות קולקטיבית מוסדרת].

שלב
3

סעודה שניה הדגשת הכפורת מעל הארון

שאלה שנעלה לשיח בשולחן שבת:
התורה כותבת: "וַנִּתֵּן אֶת הַכִּפֹּרֶת עַל הָאָרֶן מִלְמַעְלָה וְאֶל הָאָרֶן תִּתֵּן אֶת הָעֵדֻת אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ" (כה, כא). נשאלת השאלה: **מדוע כתבה זאת התורה, לאחר שנכתב לעיל פסוק טז 'וַנִּתֵּן אֶל הָאָרֶן אֶת הָעֵדֻת אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ'?**

שלב
1

נשיב את תמצית התשובות שלפניכם:

רש"י: "לא ידעתי למה נכפל, שהרי כבר נאמר 'וַנִּתֵּן אֶל הָאָרֶן אֶת הָעֵדֻת'. ויש לומר שבא ללמד, שבעודו ארון לבדו בלא כפרת, יתן תחילה העדות לתוכו, ואחר כך יתן את הכפרת עליו. וכן מצינו כשהקים את המשכן נאמר 'וַיִּקַּח וַיִּתֵּן אֶת הָעֵדֻת אֶל הָאָרֶן', ואחר כך 'וַיִּתֵּן אֶת הַכִּפֹּרֶת עַל הָאָרֶן מִלְמַעְלָה'. **יש להניח את העדות בארון כשהוא פתוח, ורק אז להניח את הכפורת (המכסה).**

שלב
2

- חזקוני:** לאחר שכתבה התורה 'בְּטַבְעֹת הָאָרֶן יְהִיוּ הַבַּדִּים לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ', הזהירה בפסוק שאחריו שינהגו קדושה בארון, משום שלוחות העדות נתונות בו. בפסוק זה נכתב עיקר הציווי של הלוחות שבארון. כלומר, הארון מקבל את קדושתו והציווי על הזהירות בו דווקא בגלל הלוחות שבו.
- רבי חיים פלטיאל:** כפל הלשון מלמד שיש שני סוגי עדות בארון – הלוחות השלמים ושברי הלוחות הראשונים ששוברו. שני לוחות עדות יונחו בארון, כפי שכתוב 'אֲשֶׁר שִׁבְרָתָ וְשִׁמְתָם בְּאָרוֹן', מלמד שלוחות ושבריהן מונחים בארון, **ולכן הארון צריך להיות גדול יותר.**
- הדר זקנים:** "בא ללמדנו לתת הלוחות בארון קודם שתשיב את הכפורת".
- אור החיים:** התורה חזרה על לשונה, להדגיש שהלוחות יהיו מונחים בארון לעולם, ולא ייצאו משם.

תובנות חינוכיות מכפל הלשון:

מהסברו של החזקוני ניתן ללמוד עקרון חינוכי חשוב מאד. על הארון (בהדמיה - לב התלמיד או המערכת) להכיל לא רק את ההצלחות (את ה"לוחות השלמים"), אלא גם את הכישלונות והמשברים ("השברים"). ניתן ללמוד נקודה חינוכית נוספת: **למידה מטעויות.** השברים אינם מושלכים לאשפה, הם מונחים בקודש הקודשים. מחנך צריך ללמד את תלמידו שהכישלון הוא חלק בלתי נפרד מהזהות ומהצמיחה שלו. "הארון צריך להיות גדול יותר" – הלב החינוכי צריך להתרחב כדי להכיל גם את המורכבויות והאתגרים.

שלב
3

העלון הודפס לזכות והצלחת התורם (החפץ בעילום שמו) ולהצלחת בני משפחתו בפרנסה, בחינוך ילדים ובכל העניינים

**רוצים להיערך לשבת עם רעיונות ודברי תורה לפרשת תרומה?
היכנסו לאתר 'תורתך שאלתי'**

תוויה לקראת פורים

לימוד מגילת אסתר

השאלות והתשובות מתוך הספר 'מה שאלתך', לימוד מגילת אסתר בדרך שאלות ותשובות

לשם מה אמרו להמן שמרדכי אינו מתחווה לו?

שלב
1

שאלה שנעלה לשיח על מגילת אסתר:

כתוב במגילת אסתר: "וַיִּגִּידוּ לְהֶמֶן לְרְאוּת הַיַּעֲמֹדִי דְבָרֵי מְרֻדְכֵי כִּי הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר הוּא יְהוּדִי" (ג, ד).
נשאלת השאלה: **לשם מה אמרו זאת להמן, וכי הוא לא ראה את מרדכי, שאינו מתחווה לו?**

שלב
2

נשיב את תמצית התשובות שלפניכם:

- **רבי יוסף קרא:** בתחילה המן לא ראה שמרדכי אינו כורע לו, הוא לא הבחין ולא בדק אם כורע לו, משום שהיה סבור שאין אדם שיבטל את מצות המלך, אולם משאמרו לו שמרדכי אינו כורע ומשתחוה לו, הסתכל כדי לבדוק האם נכונים הדברים וכשראה שאינו כורע ומשתחוה לו, 'וימלא המן חימה על מרדכי'.
- **אלשיר:** הם סברו שאם יאמרו למלך, שמרדכי עבר על מצוותו, אולי יענישו בעונש קל, שיוריד אותו מגדולתו שהוא יושב בשער המלך, אך כנראה שלא ימיתנו, ועל כן 'ויגידו להמן', העדיפו לדבר על כך עם המן, שהעריכו שלא יימנע מלהרגו בידו או על ידי המלך.
- **רבי שמואל די אוזידא:** עד כה לא ידעו כולם שמרדכי יהודי, משסירב להשתחוות, התפרסמה יהדותו לכולם. על מקורבי המן כתוב "ויגידו להמן", מדוע אמרו לו? משום שאמר להם שהוא יהודי ונכנסה בהם שנאה למרדכי ולעמו.
- **יוסף לקח:** המן בגאותו לא הסתכל ולא בדק מי משתחוה לו, הוא סמך על עבדיו, שבודקים מי אינו משתחוה לו.
- **קדושת לוי:** מרדכי לא נכלל בקבוצת "עבדיו", ועל כן היה לו "תירוץ טוב" מדוע אינו משתחוה, אולם מרדכי נימק זאת בהסבר אחר, משום שהוא יהודי. לפי זה ניתן להסביר את הפסוקים כך: "וְכָל עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כְּרָעִים... כִּי כֵן צִוָּה לֹו הַמֶּלֶךְ", אולם יוצא דופן היה מרדכי, ש"לא יכרע ולא ישתחוה", משום שהמלך פטר אותו מכך מפאת כבודו וחשיבותו. כששוחחו עימו עבדי המלך ותלו את העובדה שאינו כורע להמן ב"פטור" שהיה לו, דחה זאת מרדכי ונימק את מעשיו - "כִּי הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר הוּא יְהוּדִי", הוא הצהיר בפומבי שאינו משתחוה להמן משום שהוא יהודי וגם אם לא היה לו "פטור" רשמי מהמלך, גם אז לא היה משתחוה ובעקבות זאת - "ויגידו להמן". בפסוק זה חידשו לו מקורביו את הסיבה האמיתית לסירוב מרדכי להשתחוות לו, ועל כך הגיב המן בפסוק הבא "וַיִּמְלֵא הֶמֶן חֶמָה". על "פטור" רגיל לא היה כועס, הוא התרגז כשהבין שמרדכי עושה זאת מטעמים "אידיאולוגיים" של יהדות.

תזוויה לקראת פורים

לימוד מגילת אסתר

השאלות והתשובות מתוך הספר 'מה שאלתך', לימוד מגילת אסתר בדרך שאלות ותשובות מדוע מרדכי אמר לאסתר להגייד למלך, ולא אמר בעצמו למלך?

שאלה שנעלה לשיח על מגילת אסתר:

כשנודע למרדכי שבגתן ותרש רוצים להרוג את המלך, כתוב במגילת אסתר: "וַיֵּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכָי וַיַּגִּד לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְמַלְךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי" (ב, כב). נשאלת השאלה: **מדוע מרדכי אמר לאסתר להגייד למלך, ולא אמר בעצמו למלך?**

שלב 1

נשיב את תמצית התשובות שלפניכם:

- **אלשיך:** מרדכי רצה להיטיב עם אסתר, שתמצא חן בעיני המלך, שתאמר מעצמה.
- **מנות הלוי:** מרדכי רצה שהמלך יינצל על ידי אסתר ויזכור לה טובה זו כשתבקש את הצלת היהודים.
- **יוסף לקח:** מרדכי רצה שאסתר תתחבב בעיני המלך וסיפר לה את תכנית בגתן ותרש, שתאמר למלך ותציל אותו ממוות וע"י כך אהבתו אליה תגבר יותר. (אסתר בצדקותה רצתה שהוא יזכה בתהילה ועל כן אמרה למלך, בשם מרדכי, שהוא אמר לה את הדברים, בלשון אמירה).

שלב 2

מחפשים משלוח מנות ייחודי?

ספרי הדגל מבית 'אחת שאלתי'
מה שאלתך - לחג פורים
כ-450 שאלות ותשובות על מגילת אסתר
כי ישאלך - לליל הסדר
כ-500 שאלות ותשובות על הגדה של פסח

כי ישאלך
אשכנז

מה שאלתך
מגילת אסתר

כי ישאלך
עדות המזרח

משלוח המנות שישאיר חותם

הזמינו עכשיו והספרים בדרך אליכם

בגוגל:
תורתך
שאלתי

052-9453811

במייל Office@shaalti.co.il

עוד ספרים מבית
אחת שאלתי
למדתי נענית ונתניתי

- **נחל אשכול:** בעת ההיא לא התאפשר לו למרדכי לדבר עם המלך בייחודיות ובסוד.
- **מלוא העומר:** מרדכי חשש לומר זאת למלך, שמא ייבדק הנושא ולא ימצאו די ראיות להוכיח את מזימתם, אך אסתר בטחה בצדקת מרדכי, ועל כן אמרה זאת.

תובנות חינוכיות מהתנהלותו של מרדכי:

- לביאור האלשיך, **מרדכי נהג בנדיבות רוח כלפי אסתר** והראה בכך גדלות נפש.
- לביאור 'מנות לוי' מרדכי פעל ממחשבה על "עת צרה" עתידית שתדרוש את חסד המלך. עלינו ללמד ולחנך לתכנן קדימה, לבנות תמיד קשרים חיוביים.
- **הכרת הטוב וענווה:** (יוסף לקח) "שיעור ביושרה". מחד המחנך (מרדכי) מוותר על כבודו כדי להרים את אסתר, "תלמידתו". מאידך, אסתר מסרבת לנכס לעצמה הישגים לא לה. חינוך ל"אמירת דבר בשם אומרו", המבוסס על אמת ולא על אגו.

שלב 3